

دانشگاه ساریام نور

روان شناسی رشد
(نظریه ها ، پژوهش ها ، آزمون ها)
(رشته روان شناسی)

دکتر مهناز علی اکبری دهکردی

دانشگاه پیام نور
۲۱۶۶

گروه روان‌شناسی
(۱۰۱ / ف)

سرشناسه	: علی اکبری دهکردی، مهناز، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدید آور	: روان‌شناسی رشد (نظریه‌ها، پژوهش‌ها و آزمون‌ها) / مهناز علی‌اکبری دهکردی
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: هجده، ۳۲۱ ص:، مصور، جدول
فروست	: دانشگاه پیام نور؛ ۲۱۶۶. گروه روان‌شناسی؛ ۱۰۱/ف
شابک	: 978 - 964 - 14 - 0213 - 8
وضعیت فهرست نویسی	: فپیای مختصر
یادداشت	: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	: Payam Noor University
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۸۶۸۷۴۲

دانشگاه پیام نور

روان‌شناسی رشد (نظریه‌ها، پژوهش‌ها و آزمون‌ها)

مولف: دکتر مهناز علی‌اکبری دهکردی

ویراستار علمی: دکتر حسین زارع

تهیه و تولید: دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و توزیع دانشگاه پیام‌نور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول شهریور ۱۳۹۴، چاپ سوم آذر ۱۳۹۵

شابک: ۸ - ۰۲۱۳ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0213 - 8

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، افست، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پشت و روی جلد و ... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

سوره‌ای که بر آن فرستاده‌ی عظیم‌الشأن خداوند، فرود آمده، نام «قلم» به تجلیل یاد شده‌است: «إِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه‌ی انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.

دانشگاه پیام‌نور با گستره‌ی جغرافیایی ایران‌شمول خود با هدف آموزش برای همه، همه‌جا و همه‌وقت، به‌عنوان دانشگاهی کتاب‌محور در نظام آموزش عالی کشورمان، افتخار دارد جایگاه اندیشه‌سازی و خردورزی بخش عظیمی از جوانان جویای علم این مرز و بوم باشد. تلاش فراوانی در ایام طولانی فعالیت این دانشگاه انجام پذیرفته تا با بهره‌گیری از تجربه‌های گرانقدر استادان و صاحب‌نظران برجسته کشورمان، کتاب‌ها و منابع آموزشی درسی شاخص و خودآموز تولید شود. در آینده هم، این مهم با هدف ارتقای سطح علمی، روزآمدی و توجه بیشتر به نیازهای مخاطبان دانشگاه پیام‌نور با جدیت ادامه خواهد داشت. به‌طور قطع استفاده از نظرات استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان محترم، ما را در انجام این وظیفه‌ی مهم و خطیر یاری‌رسان خواهد بود. پیشاپیش از تمامی عزیزانی که با نقد، تصحیح و پیشنهادهای خود ما را در انجام این وظیفه‌ی خطیر یاری می‌رسانند، سپاسگزاری می‌نماییم. لازم است از تمامی اندیشمندانی که تاکنون دانشگاه پیام‌نور را منزلت‌گاه اندیشه‌سازی خود دانسته و ما را در تولید کتاب و محتوای آموزشی درسی یاری نموده‌اند، صمیمانه قدردانی گردد. موفقیت و بهروزی تمامی دانشجویان و دانش‌پژوهان عزیز آرزوی همیشگی ما است.

دانشگاه پیام‌نور

۲۰	خلاصه فصل
۲۲	سؤالات چندگزینه‌ای
۲۴	فصل دوم: نظریه‌های یادگیری
۲۴	هدف کلی
۲۴	اهداف یادگیری
۲۵	۱-۲. رفتارگرایی سنتی
۲۶	۱-۱-۲. ایوان پاولف
۲۸	۲-۱-۲. بی. اف. اسکینر
۲۹	۲-۲. نظریه‌های رفتارگرایی جدید
۳۰	۱-۲-۲. آلبرت بندورا
۳۳	۲-۲-۲. رابرت سیرز
۳۶	۳-۲. ارزیابی نظریه‌های یادگیری
۳۷	خلاصه فصل
۳۸	سؤالات چندگزینه‌ای
۴۰	فصل سوم: نظریه‌های شناختی
۴۰	هدف کلی
۴۰	اهداف یادگیری
۴۱	۱-۳. پیازه و رشد شناختی
۴۱	۱-۱-۳. زندگینامه پیازه
۴۲	۲-۱-۳. مفاهیم پایه در نظریه پیازه
۴۴	۳-۱-۳. روش‌شناسی پیازه
۴۴	۴-۱-۳. مراحل رشد شناختی از دیدگاه پیازه
۴۶	۲-۳. رویکرد پردازش اطلاعات
۵۰	۳-۳. رویکرد روان‌سنجی
۵۲	۴-۳. ارزیابی نظریه‌های شناختی
۵۵	خلاصه فصل
۵۶	سؤالات چندگزینه‌ای
۵۸	فصل چهارم: نظریه‌های کردارشناسی
۵۸	هدف کلی
۵۸	اهداف یادگیری
۵۹	۱-۴. لورنز و نقش‌پذیری
۵۹	۱-۱-۴. زندگینامه لورنز

۵۹	۲-۱-۴. نظریه لورنز
۶۲	۲-۴. نظریه جان بالبی و دل بستگی
۶۲	۱-۲-۴. زندگینامه بالبی
۶۲	۲-۲-۴. نظریه بالبی و دل بستگی
۶۳	۳-۲-۴. دوره بحرانی و دوره حساس
۶۴	۴-۲-۴. مراحل تحول دل بستگی در نظریه بالبی
۶۷	۵-۲-۴. جدایی
۶۷	۳-۴. هایند و دوره‌های حساس رشد
۶۷	۱-۳-۴. زندگینامه هایند
۶۸	۲-۳-۴. نظریه هایند
۶۸	۴-۴. ارزیابی نظریه‌های کردارشناسی
۷۱	خلاصه فصل
۷۲	سؤالات چندگزینه‌ای
۷۳	فصل پنجم: نظریه‌های دیگر با رویکرد رشدی
۷۳	هدف کلی
۷۳	اهداف یادگیری
۷۴	۱-۵. نظریه‌های بشردوستانه
۷۵	۱-۱-۵. بوهلر و نظریه مرحله‌ای رشد
۷۶	۲-۱-۵. مزلو و نظریه سلسله‌مراتب نیازها
۷۸	۳-۱-۵. راجرز و نظریه رشد فردی
۸۰	۴-۱-۵. ارزیابی نظریه‌های بشردوستانه
۸۱	۲-۵. نظریه اجتماعی - فرهنگی رشد
۸۲	۱-۲-۵. زندگینامه ویگوتسکی
۸۲	۲-۲-۵. نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی
۸۴	۳-۲-۵. ارزیابی نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی
۸۵	خلاصه فصل
۸۶	سؤالات چندگزینه‌ای
۸۸	فصل ششم: رویکرد دین اسلام در روان‌شناسی رشد
۸۸	هدف کلی
۸۸	اهداف یادگیری
۸۹	۱-۶. تعریف روان‌شناسی رشد در اسلام
۹۰	۲-۶. جنبه‌های روان‌شناسی رشد در رویکرد اسلامی
۹۱	۱-۲-۶. رشد جسمانی و شناختی

۹۱	۲-۲-۶. رشد متعالی (معنوی)
۹۷	۳-۲-۶. رشد اخلاقی
۹۸	۳-۶. عوامل مؤثر بر رشد از دیدگاه اسلام
۹۹	۱-۳-۶. فطرت
۱۰۲	۲-۳-۶. عوامل ارثی
۱۰۳	۳-۳-۶. محیط قبل از تولد و تغذیه
۱۰۵	۴-۳-۶. نقش والدین و خانواده
۱۰۶	۵-۳-۶. عوامل اجتماعی
۱۰۸	۶-۳-۶. تفاوت‌های فردی
۱۱۰	۷-۳-۶. ویژگی‌های انسانی
۱۱۰	۸-۳-۶. اختیار
۱۱۱	۴-۶. مراحل رشد در رویکرد اسلامی
۱۱۱	۱-۴-۶. دوره پیش از انعقاد نطفه و دوره جنینی
۱۱۲	۲-۴-۶. دوره جنینی
۱۱۳	۳-۴-۶. دوره نوزادی
۱۱۶	۴-۴-۶. دوره کودکی
۱۱۷	۵-۴-۶. دوره نوجوانی
۱۱۸	۶-۴-۶. دوره جوانی
۱۲۰	۷-۴-۶. دوره میانسالی
۱۲۰	۸-۴-۶. دوره سالمندی
۱۲۱	۹-۴-۶. مرگ و پس از مرگ
۱۲۸	خلاصه فصل
۱۲۹	سؤالات چندگزینه‌ای
۱۳۱	بخش دوم- جنبه‌های مختلف رشدی در طول دوره‌های مختلف حیات
۱۳۳	فصل هفتم: جنبه‌های رشدی و مراحل رشد در دوره کودکی
۱۳۳	هدف کلی
۱۳۳	اهداف یادگیری
۱۳۴	۱-۷. رشد جسمانی- حرکتی در کودکی
۱۳۷	۲-۷. رشد ادراک و زبان در دوره کودکی
۱۳۷	۱-۲-۷. رشد ادراک
۱۳۸	۲-۲-۷. رشد زبان
۱۴۴	۳-۷. رشد شناختی در دوره کودکی
۱۴۴	۱-۳-۷. نظریه پیاژه
۱۴۷	۲-۳-۷. نظریه برونر

۱۴۸	۳-۳-۷. نظریه ویگوتسکی
۱۴۹	۴-۳-۷. رویکرد پردازش اطلاعات
۱۴۹	۵-۳-۷. نظریه ادراک ذهن
۱۵۰	۴-۷. رشد هیجانی و رشد خود در دوره کودکی
۱۵۱	۱-۴-۷. دلبستگی و هیجان
۱۵۲	۲-۴-۷. رشد خود (خودپنداره)
۱۵۳	۵-۷. رشد اجتماعی و اخلاقی در دوره کودکی
۱۵۳	۱-۵-۷. رشد اجتماعی
۱۵۶	۲-۵-۷. رشد اخلاقی
۱۵۹	۶-۷. رشد نقش جنسیتی در دوره کودکی
۱۵۹	۱-۶-۷. تعاریف مفاهیم
۱۶۱	۲-۶-۷. طبقه‌بندی نقش‌های جنسیتی
۱۶۳	۳-۶-۷. عوامل مؤثر بر شکل‌گیری نقش‌های جنسیتی
۱۷۰	۴-۶-۷. رشد نقش جنسیتی در دوره شیرخوارگی
۱۷۱	۵-۶-۷. رشد نقش جنسیتی در دوره کودکی اولیه
۱۷۲	۶-۶-۷. رشد نقش جنسیتی در دوره کودکی میانه
۱۷۵	خلاصه فصل
۱۷۷	سؤالات چندگزینه‌ای

۱۷۸	فصل هشتم: رشد در دوره نوجوانی
۱۷۸	هدف کلی
۱۷۸	اهداف یادگیری
۱۷۹	۱-۸. دوره نوجوانی و مراحل آن
۱۸۱	۲-۸. رشد جسمانی و بلوغ جنسی در دوره نوجوانی
۱۸۲	۳-۸. رشد شناختی در دوره نوجوانی
۱۸۳	۱-۳-۸. دیدگاه پیازه
۱۸۵	۲-۳-۸. نظریه پردازش اطلاعات
۱۸۵	۳-۳-۸. نظریه دیوید الکابند
۱۸۷	۴-۸. رشد هیجانی و اخلاقی و شکل‌گیری هویت در دوره نوجوانی
۱۸۷	۱-۴-۸. رشد هیجانی
۱۸۸	۲-۴-۸. رشد و شکل‌گیری هویت در دوره نوجوانی
۱۹۱	۳-۴-۸. رشد اخلاقی در دوره نوجوانی
۱۹۵	۵-۸. رشد اجتماعی و نقش همسالان در دوره نوجوانی
۱۹۷	۱-۵-۸. همسالان
۱۹۸	۶-۸. رشد نقش جنسیتی در دوره نوجوانی

۲۰۰	خلاصه فصل
۲۰۱	سؤالات چندگزینه‌ای
۲۰۲	فصل نهم: رشد در دوره بزرگسالی
۲۰۲	هدف کلی
۲۰۲	اهداف یادگیری
۲۰۳	۱-۹. دوره بزرگسالی و مراحل آن
۲۰۴	۲-۹. رشد جسمانی در دوره بزرگسالی
۲۰۵	۳-۹. رشد شناختی در دوره بزرگسالی
۲۰۶	۱-۳-۹. نظریه شای
۲۰۷	۲-۳-۹. نظریه پری (معرفت‌شناختی)
۲۰۸	۳-۳-۹. نظریه لایبوی-ویف
۲۰۸	۴-۹. رشد اجتماعی و هیجانی در دوره بزرگسالی
۲۱۰	۱-۴-۹. نظریه نیوگارتن
۲۱۱	۵-۹. رشد نقش جنسیتی در دوره بزرگسالی
۲۱۳	۶-۹. نظریه‌های ارائه شده در دوره بزرگسالی
۲۱۴	۱-۶-۹. نظریه اریکسون
۲۱۶	۲-۶-۹. نظریه لوینسون
۲۱۸	۳-۶-۹. نظریه وایلانث
۲۲۰	۴-۶-۹. نظریه گولد
۲۲۱	۷-۹. نظریه‌های ارائه شده درباره سالمندی
۲۲۱	۱-۷-۹. نظریه باتلر (بادآوری گذشته و مرور زندگی)
۲۲۱	۲-۷-۹. نظریه لایبوی-ویف (خبرگی هیجانی)
۲۲۲	۳-۷-۹. نظریه پک (سه تکلیف یکپارچگی من)
۲۲۳	خلاصه فصل
۲۲۴	سؤالات چندگزینه‌ای
۲۲۵	بخش سوم- ابزارها و آزمون‌های اندازه‌گیری جنبه‌های رشدی
۲۲۷	فصل دهم: نظریه ذهن کودکان و ابزار اندازه‌گیری آن
۲۲۷	هدف کلی
۲۲۷	اهداف یادگیری
۲۲۸	۱-۱۰. تعریف نظریه ذهن در کودکان
۲۲۹	۲-۱۰. گستره پژوهشی
۲۳۱	۳-۱۰. خصوصیات روان‌سنجی مقیاس نظریه ذهن
۲۳۴	خلاصه فصل

۲۳۵	سؤالات چندگزینه‌ای
۲۳۷	فصل یازدهم: خلق و خو و منش کودکان و ابزار اندازه‌گیری آن
۲۳۷	هدف کلی
۲۳۷	اهداف یادگیری
۲۳۸	۱-۱۱. تعریف خلق و خو و منش
۲۳۹	۲-۱۱. گستره پژوهشی
۲۴۰	۳-۱۱. خصوصیات روان‌سنجی پرسشنامه خلق و خو
۲۴۳	خلاصه فصل
۲۴۴	سؤالات چندگزینه‌ای
۲۴۵	فصل دوازدهم: ویژگی‌های شخصیتی کودکان و ابزار اندازه‌گیری آن
۲۴۵	هدف کلی
۲۴۵	اهداف یادگیری
۲۴۶	۱-۱۲. تعریف ویژگی‌های شخصیتی
۲۴۹	۲-۱۲. گستره پژوهشی
۲۵۱	۳-۱۲. خصوصیات روان‌سنجی مقیاس ویژگی‌های شخصیتی
۲۵۳	خلاصه فصل
۲۵۴	سؤالات چندگزینه‌ای
۲۵۵	فصل سیزدهم: نقش جنسی کودکان و ابزار اندازه‌گیری آن
۲۵۵	هدف کلی
۲۵۵	اهداف یادگیری
۲۵۵	۱-۱۳. تعریف نقش جنسیتی
۲۵۷	۲-۱۳. گستره پژوهشی
۲۵۹	۳-۱۳. خصوصیات روان‌سنجی مقیاس نقش جنسی کودکان
۲۶۱	خلاصه فصل
۲۶۲	سؤالات چندگزینه‌ای
۲۶۴	فصل چهاردهم: سبک هویت در نوجوانی و ابزار اندازه‌گیری آن
۲۶۴	هدف کلی
۲۶۴	اهداف یادگیری
۲۶۵	۱-۱۴. تعریف سبک هویت
۲۶۶	۲-۱۴. گستره پژوهشی
۲۶۸	۳-۱۴. خصوصیات روان‌سنجی مقیاس سبک هویت نوجوانان

خلاصه فصل
سؤالات چندگزینه‌ای

۲۷۰
۲۷۱

پیوست‌ها

پیوست الف

پیوست ب

پیوست ج

پیوست د

پیوست ه

۲۷۳
۲۷۵
۲۸۷
۲۹۳
۲۹۷
۳۰۱

واژه‌نامه

۳۰۵

منابع

۳۰۹

پیشگفتار

روانشناسی رشد از جمله شاخه‌های مهم علم روان‌شناسی است که در این راستا متخصصان روان‌شناسی تحولی، نه تنها نظریه‌های متعدد و بسیطی ارائه کرده‌اند، بلکه فرایند رشد در فراخنای زندگی را با استفاده از انواع روش‌های علمی و پژوهشی مورد بررسی قرار داده‌اند. علاوه بر این، جهت شناسایی و سنجش جنبه‌های مختلف رشد در مراحل مختلف تحول، آزمون‌های استاندارد علمی ساخته‌اند.

لذا کتاب حاضر تحت‌عنوان روان‌شناسی رشد با استفاده از نظریه‌ها، پژوهش‌های خارجی و داخلی و آزمون‌ها تلاش کرده است که علم روان‌شناسی رشد را نه تنها به‌طور نظری، بلکه به شکل کاربردی به دانشجویان علاقه‌مند به این شاخه از علم روان‌شناسی معرفی نماید. قابل ذکر است که در راستای کاربردی بودن کتاب تلاش شده است که جنبه‌های ارزشی، بومی و فرهنگ اسلامی-ایرانی در نظر گرفته شود.

بنابراین، محتوای این کتاب به سه بخش اساسی تقسیم شده است که بخش اول شامل نظریه‌های ارائه شده در روان‌شناسی می‌باشد. در این بخش یک فصل تحت‌عنوان رویکرد اسلامی به روان‌شناسی رشد وجود دارد. در بخش دوم در مورد دوره‌های رشد در جنبه‌های مختلف بحث شده است. در بخش سوم تلاش شده است که چند مؤلفه رشدی تبیین شوند و در همین راستا، چند آزمون علمی که در ایران استاندارد شده‌اند، جهت سنجش این جنبه‌های رشدی معرفی شوند.

این کتاب با توجه به محتوای آن می‌تواند به‌عنوان یک منبع علمی نظری و کاربردی برای کلیه علاقه‌مندان به روان‌شناسی رشد مفید باشد. همچنین، به‌عنوان کتاب

فرا درسی برای دانشجویان مقطع کارشناسی رشته روان‌شناسی و منبع درسی در درس روان‌شناسی رشد کارشناسی ارشد پیشنهاد می‌گردد.

در همین جا لازم است خاطر نشان کنم که مبحث روان‌شناسی رشد به‌عنوان شاخه‌ای از علم روان‌شناسی مبحثی بسیار مفصل و گسترده است که در این کتاب تلاش شده در حد توان بدان پرداخته شود. لذا از خوانندگان، دانشجویان و همکاران محترم درخواست دارم که در زمینه تقویت علمی این کتاب در جهات مختلف نظری و کاربردی، با ارائه نظرات خود اینجانب را به‌عنوان مؤلف یاری نمایند.

در پایان لازم می‌دانم از کلیه اساتید و دانشجویانی که در تهیه این کتاب و انجام پژوهش‌های ارائه شده در آن مرا همراهی کردند، تشکر نمایم، از جمله از اساتید بزرگوار آقای دکتر محمدرضا شعیری و آقای دکتر حسین زارع و از همکارانم خانم طیبه محتشمی، خانم پرستو حسن‌زاده و آقای فرزاد علیپور بسیار سپاسگزارم.

مهناز علی‌اکبری دهمکردی

بهار ۱۳۹۴

مقدمه

روان‌شناسی رشد (تحولی)^۱، شاخه‌ای از روان‌شناسی است که تحولات و تغییرات جسمی، شناختی، هیجانی و اجتماعی فرد را در طول عمر از زمان تشکیل سلول تخم تا هنگام مرگ مطالعه می‌کند. این مطالعه علمی رشد انسان، به دنبال درک و تشریح چگونگی و چرایی تغییرات است (برک^۲، ۲۰۱۰). به عبارتی، روان‌شناسی تحولی به دنبال این است که دریابد فرایندهای روانی و توانایی‌های شناختی، عاطفی و هیجانی چگونه پدیدار می‌شوند، تحول می‌یابند و سرانجام به کجا منتهی می‌شوند. پاسخ به این سه سؤال اساسی، یافته‌ها و قوانینی را در اختیار روان‌شناس قرار می‌دهد که روان‌شناسی تحولی در قلمرو آن شکل می‌گیرد (پورحسین، ۱۳۹۳). رشد از منظر دیگر مجموعه تغییرات کیفی و کمی جسمانی و روانی است که در طول حیات انسان به وجود می‌آید و روان‌شناسی تحولی یا رشد، مطالعه پدیدآیی فرایندهای روانی در طول حیات است. رشد یا تحول عبارت است از حرکت دائمی، مستمر و پیوسته که گاهی آهسته و زمانی همراه با جوش و خروش است. بنابراین همان‌گونه که از تعاریف برمی‌آید، روان‌شناسی رشد یا روان‌شناسی تحولی در زبان فارسی مترادف هم هستند و هر دو واژه در ترجمه اصطلاح (developmental psychology) استفاده می‌شوند. با ذکر این نکته که معنای عام واژه رشد بر نمو و افزایش تأکید دارد و تحول به معنای تغییرات است که هر دوی این تعاریف در روان‌شناسی رشد یا تحولی جمع شده‌اند، لذا

-
1. developmental psychology
  2. Berk

در تعداد اندکی از کتابهای فارسی واژه روان‌شناسی تحولی جهت تبیین این شاخه از روان‌شناسی به کار برده شده است. در این کتاب با تأیید اصطلاح روان‌شناسی تحولی به عنوان یک واژه علمی و صحیح، همانند اکثر منابع فارسی از واژه روان‌شناسی رشد استفاده شده است.

هدف اصلی مطالعه رشد در روان‌شناسی رشد، یافتن الگوی طبیعی برای زندگی است. از این جهت، روان‌شناسان رشد از روش‌ها و فنون علمی برای مطالعه رشد انسان استفاده می‌کنند. از جمله این روش‌های مطالعه علمی که می‌توان به آنها اشاره کرد، روش آزمایشی^۱ است. در این روش، نتیجه‌گیری علت و معلولی امکان‌پذیر می‌شود. پژوهشگران با قرار دادن آزمودنی‌ها در معرض دو موقعیت آزمایشی یا بیشتر، متغیر مستقل را دستکاری می‌کنند. مطالعات طولی^۲ پژوهش‌هایی هستند که با پیگیری همراه است و افراد مورد پژوهش را در دوره‌های طولانی مدت مورد بررسی قرار می‌دهند. مطالعات مقطعی^۳ پژوهش‌هایی هستند که گروهی از افراد را در زمانی خاص تحت بررسی قرار می‌دهند. در مطالعات همبستگی^۴ روابط بین متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد و پژوهشگران رشد با استفاده از مطالعات موردی^۵ به بررسی عمیق یک یا چند فرد در یک دوره زمانی معین می‌پردازند. این نوع روش مطالعه، انعطاف‌پذیرترین شیوه پژوهش است که برای شناخت رشد خصوصاً در کودکان در اختیار پژوهشگران است. همان‌طور که پیش‌تر گفته شد، نگاه روان‌شناسی رشد به تغییراتی است که با افزایش سن برای ما پیش می‌آید و مراحل اصلی را که شامل همه جنبه‌های رشد ما از جنینی تا کودکی و پس از آن گذار به نوجوانی و بزرگسالی است، بررسی می‌کند. روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد فیزیکی، اجتماعی، هیجانی، شناختی، رشد زبان و غیره را شامل می‌شود و همین‌طور روابط گسترده ما را با عواملی چون همسالان و خانواده پوشش می‌دهد (براون^۶، ۲۰۰۸). در همین راستا، کتاب حاضر تحت عنوان روان‌شناسی رشد تلاش کرده است به بررسی روان‌شناسی رشد به عنوان شاخه‌ای از علم روان‌شناسی بپردازد. نکته مهمی که در این کتاب می‌تواند به عنوان

1. experimental method
2. longitudinal study
3. cross-sectional study
4. correlational study
5. case study
6. Brown

آن در داخل کشور ارائه می‌گردد.

لازم به ذکر است که این کتاب هر چند به‌عنوان کتاب درسی برای درس روان‌شناسی رشد در سطح کارشناسی ارشد و فرادرسی در سطح کارشناسی رشته روان‌شناسی در دانشگاه پیام‌نور به چاپ می‌رسد، اما به دلیل مطالب جامعی که در ارتباط با نظریه‌ها، پژوهش‌ها و آزمون‌های روان‌شناسی رشد دارد، برای کلیه علاقه‌مندان به این حوزه از علم روان‌شناسی سودمند می‌باشد.